

د نړۍ د وتلو رسنیو او ورځپاڼو پېژندنه (۱۰) شینهوا

د شینهوا خبري آژانس

Xinhua News Agency

چین د مرکزي او شرقي آسيا په لويه وچه کي هم د نفوسو د لحاظه، هم د مساحت د لحاظه او هم د اقتصادي او صنعتي سرسام اوره رشد له پلوه د نړۍ ستر هیواد دی. دغه هیواد نن سبا د خپل زحمت، د خپل صنعت او د خپلو مشرانو د متعادل او مسولانه سیاست له برکته په نړۍ کي ځان د معظمو هیوادو په کتار کي راوستی دی.

دغه لوی او پر نفوسه هیواد نن د نړۍ په زیاتو عرصو کي خپل د حرکت لوری د یوه لوی او اثرناکه قدرت په حیث تثبیت کړی دی. چینایانو په خپل هیواد کي د رسنیو د قدرت او دهغه تاثیر څخه د خپل فرهنگ د خپلي عقیدي او د خپلو ارزشو و ساتني او اشاعت ته هم د یوې مؤثري ارتباطي و سيلې په توگه او هم د خپل هیواد د لا زیات پرمختگ او د نړۍ دولسونو سره د سولي او امنیت د تحکیم په خاطر د هغه پیاوړتیا ته زیاته پاملرنه کړېده.

په چین کي د وروستیو درېو لسيزو په دوران کي چي دې هیواد د سوسیالیستي تگ لوري په ساتلو سره و اقتصادي ودې ته د خلاصو دروازو خو کنترول سوي سیاست لاره غوره او خپل اقتصادي پرمختیا ته یې نوی تحرک ورکړ، همداسي مخ په وړاندي روان دی، رسنیو هم ورسره پراخه وده کړېده. همدا اوس په چین کي ۲۲۰۰ ورځپاڼي، څه ناڅه ۷۰۰۰ مجلې او ژورنالونه، ۷۰۰ ټلوېزوني او ۱۰۰۰ سیمه ائزه ملي راډیويي سټېشنونه او ۳۰۰۰ ټلوېزوني کبلي چینلونه خپروني لري. که څه هم په چین کي د مطبوعاتو رسمي قانون نسته، خو صنفی اتحادیې چي د کمونیست گوند تر اثر لاندې فعالیت کوي، د رسنیو د کار لوری ورتعیوني او خبرنگاران په خپل ورځني فعالیت کي دهغه ضوابطو رعایت کوي چي خپل ځان د حرفه ای اخلاقو د منشور په اصولوباندې مکلف گني او د هغه په چوکاټ کي خپل ژورنالیستيکي دندې تر سره کوي.

خوددې سره پخپله د چین په رسنیو کي هره خپرونه په ځانگړي توگه خپل مستقلانه سیاسي تفسیرونه او تحلیلي لیکنې، داخلي او خارجي خبرونه نلري، که څه لري نو هغه د یوه سره هغه څه دي چي د دولت د رسمي خبري آژانس یعنی د شینهوا لخوا ورته برابرېږي. چيني چارواکي د خپل سوسیالیستي تگلاري پر مبنا وایي چي د چین په پراخ هیواد کي د ټولنیز گډ عادلانه ژوند په شرایطو کي، دغه شاني کنترول د اطلاعاتي هرج و مرج څخه مخنیوی دی او د چین د ملي عامه گټو او غوښتنو سره یو منل سوی اصل گڼل کیږي. داسي هم ویل کیږي چي د شینهوا خبري آژانس اړیکي د چین د کمونیست گونده سره دونه مضبوطي دي چي هغه ته د گوند او خلکو ترمنځ د یوه پله په حیث نسبت ورکوي.

د پاڼو شمیره: له ۱ تر ۴

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

: دلیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکي په خیر و لولی

رسني چي د خپلو مخاطبينو سره د خبري اطلاعاتو په وړاندي كولو كې خپله دوامداره اړيکه ټينگه ساتي په دولتو كې د قدرت د دوام د محوري اهرموڅخه گڼل كيږي ، په عين حال كې په ټولنيزه بدلونو كې د مقاومت بديل هم منل سوې دى . د ولسو پر افكارو باندي تسلط چي دهمدغه رسنيو لخوا د هغوى سره د اړيكو زمينه برابريږي، و هغه ته دائمي پاملرنه يوه مركزي مسئله ده . يوازي د ولسو سره اړيكي او د هغو په افكارو كې نفوذ دى چي دولتونه په خپلو ټولنو كې خپل حاكميت ساتي او په دې وسيله د هغوى باور او اعتماد هم لاسته راوړي ، د همدې مجراء څخه هم ده چي ولسونه دپرمختگ او بدلون په خوا سازماندهي كيږي او چي بيا دغه سازماندهي د ټولنيز عدالت، انصاف، ترقي اوسولي پر مبانيو باندي ولاړ وي نو بيا د ولسونو لوى لښكر په ځان پسي هم روانوي .

د شينخوا خبري آژانس (Xinhua News Agency) يا NCNA چي د نوي چين د خبري آژانس په نامه هم ياديږي، د چين د ولسي جمهوريت رسمي خبري آژانس او په چين كې د خبرو او اطلاعاتو د راټولېدو او خپرېدو تر ټولو لوى مركز دى . دغه آژانس د رتبې له رويه د نړۍ د خبري آژانسو د الف په كتار كې راځي . د شينخوا خبري آژانس د چين د دوو آژانسو څخه يو دى . هغه بل يې د چين د خبري سرويس په نامه ياديږي . د شينخوا خبري رسنۍ نه يوازي په چين كې بلكه په ټوله نړۍ كې د خپل نقش او فعاليت د پراختيا په وجه يو ځانگړي رسنۍ ده . لس زره تنه كار كونكي لري دغه رقم د نړۍ د نورو لويو خبري آژانسو په پرتله لکه رويترز څو واري زيات دى . په ټوله نړۍ كې ۱۰۷ دفترونه لري چي وظيفه يې د ټولو هيوادو څخه د اطلاعاتو را ټولول او په ټولو هيوادو كې د چين په باره كې د اطلاعاتو خپرول دي . دغه آژانس پخپله چين كې هم ۳۱ ادارې لري چي په هر ولايت كې يوه اداره د خپلو تشكيلاتو سره فعاليت كوي .

د شينخوا خبري آژانس په چين كې د ۲۰ عمده ورځپاڼو او د ۱۲ مهمو مجلو د امتياز خاوند دى چي د هغوى څخه د شينخوا دبلي ټلگراف، د شينخوا د آژانس خبري بولتن چي په انگليسي، فرانسوي، هسپانوي، عربي او روسي ژبو خپريږي ، د مرجع اخبار چي هره ورځ خپريږي، ورځني اقتصادي اطلاعات، د چين د امنيت ورځپاڼه، د شانگهاي د امنيت ورځپاڼه، اسپرټ اڪسپرس چي هره سه شنبه خپريږي . آوټ لوك اوونيزه، دوي هفته ايزه چيني تفسير ، د نړۍ مهالنۍ، د چين د گزارشو مهالنۍ، د عكسو د نړۍ مهالنۍ، د چين كالنۍ چي په چينايي او انگليسي ژبو خپريږي . د چين دولت د دې رسنيو نيژدې په سلو كې څلوېښت بودجه تأمينوي . دغه رسنۍ اوس د خپلو عوايدو د دېرېدو په لټه كې دي چي د اطلاعاتو د تجارت په ع

شينخوا د لومړي ځل د پاره په كال ۱۹۳۱ كې د سره چين د خبري آژانس (Red China News Agency) په نامه په كار پيل وكړ او په ۱۹۳۹ كې يې نوم په دغه او سني نامه واوښت . د شينخوا مركزي دفتر په پيكنگ يا بيجنگ كې دى او خپله لومړنۍ بهرنۍ شعبه يې په ۱۹۴۷ كې په لندن كې پرانيستله . د کمونيستانو د واكمنۍ په ټينگېدو سره، په هغه هيوادو كې چي چين ډيپلوماتيك نماينده نه درلود نو شينخوا ددې هيواد د کمونيست گوند د نماينده په توگه نقش لوباوه، په همدې توگه وو چي هغه ته د کمونيست گوند د ژبي او سترگي په حيث كتل كېده . اوس اوس دغه رسنۍ د نړۍ په هر كونج كې د نړۍ په اوو عمده ژبو لکه انگليسي، فرانسوي، روسي، هسپانوي، عربي او پرتگالي ژبو، خبرونه مخابره كوي . دغه رسنۍ د نړۍ د اتو عمده خبري رسنيو سره د خبرو او تصويري راكړي وركړي پراخ مناسبات لري .

د چين رسنۍ عمدتاً په خپل دننه كې د خپرونو ځانگړى سيستم لري ، د شينخوا درجه بندي سوي داخلي گزارشونه چي انگرېزي معنې يې *Readhead Reference* دى په انحصاري توگه يوازي د حزبي او دولتي هغه تر ټولو لوړو مقاماتو ته تهيه كيږي . دداساني خپرونومنتي اطلاعات او تحليلونه د عامو خلکو ولاس ته نه رسيري . دولت دغه شاني د دننه گزارشو نه درجه بندي كوي . شينخوا او د چين زياتره خبري سازمانونه خپل گزارشونه و داخلي خپرونو ته تهيه كوي . چيني خبريالان زياتره و كورني ورځپاڼو او خپرونو ته مطالب ليكي .

يوه چينايي تاريخ ليكونكي په دې باره كې ويلي دي چي دغه شاني په دننه كې د مطالبو د ليكلو دود ددې باعث سول چي يو لړ شمېر خلک د هغه ناورين څخه خبر سي كوم چي د كال ۱۹۶۰ په لسيزه كې ۳۰ ميليونه چينايان د لوري څخه مړه سول . ويل كيږي چي هغه وخت د چين کمونيست گوند هيڅکله هم اجازه نه وركوله دغه شاني خبرونه دي و مطبوعاتو ته لاره پيدا كړي . د چين په دولت كې د رسنيو د خپرېدو سيستم د يوې ډېرې پېچلې د سلسله مراتبو د تېرېدو څخه جوړ دى چي دهغه څخه هدف پر رسنيو باندي د سخت گوندي كنټرول ساتل دي . د شينخوا د خبري آژانس لخوا د اطلاعاتو د مرجع په نامه يوه خپرونه چي د خارجي مطبوعاتو څخه ترجمه سوي سرمقالې، خبرونه

د پاڼو شميره: له ۲ تر ۴

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de
د ليکنې د ليکنيزې بڼې پاڼوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له رايرلو مخکې په خبر و لولئ

او مقالې لري ، هغه د حكومتي مقاماتو د پاره خبري پورې يوگزارشي متن هم د داخلي مرجع په نامه د هغو مقاماتو لپاره خبري پورې چې رتبه يې تر وزيرانو لوړه وي .

د شينخوا تر ټولو پخوانی او مهمه شعبه په هانگ كانگ كې واقع ده . دغه شعبه مازي يوه مطبوعاتي اداره نه ، بلكه تر دې د مخه چې ددې جزيرې واك د انگرېزانو لخوا و چين ته وركول سي، په ظاهره د يوه خبري اژانس په نامه يې خپل فعاليت كاوه خو تر ۱۹۹۷ كال پورې دغه خبري اژانس په هانگ كانگ كې د چين د نارسمي سفارت په حيث اجراءات كول .

د شينخوا په خبري اژانس كې د خبر د راټولولو سيستم د دريو لارو ، يعني د مركزي ادارې، د داخلي او خارجي شعبو لخوا تر سره كيږي . دغه رسنۍ د داخلي او خارجي خبرو، او عكسو د پاره ځانگړي د تحريريه هيت واحدونه لري . په شينخوا كې نړۍ وال خبرونه او په هغه كې گزارشونه او تحليلونه د پنځو ادارو لخوا را ټوليزي چې د هرې قارې دپاره يوه اداره جلا سوېده او هره اداره بيا په خپله دننه كې خپل تشكيلات لري او د خپلي مربوطه قارې څخه خبرونه تهيه كوي . د آسيا او ارام اوقيانوس سيمه ائزه اداره په هانگ كانگ كې ده، د امريكا او لاتيني امريكې سيمه اينزه اداره په مكسيكو سېټي كې، د افريقا دا په نايروبي كې، د مينځني ختيځ دا په قاهره او د اروپا دا په پاريس كې خپل سيمه اينزه خبرونه او گزارشونه تهيه كوي . دغه اژانس د ورځي هر دم گړۍ قريب نيم ميليونه كلمي خبرونه او سل عكسونه د نړۍ په ۷ ژبو و ټولي نړۍ ته مخابره كوي . شينخوا تر ټولو لوی د عكسو آرشيف لري چې دوه ميليونه د تاريخي عكسو مجموعه هم پكښې ده .

د شينخوا ځانگړي چاپخانه د كاله ۴۰۰ عنوانه كتابونه چاپوي چې د هغوی زياتره موضوعگاني په روانو چارو او سياست پورې تړلي مسایل دي .

په نړۍ كې د علم او تكنالوجۍ د پرمختگ سره سم شينخوا هم خپله د اړيكو تكنالوجي موږنه كړېده . دغه رسنۍ اوس د اړيكو د لېرلو يوه ماهواره ای شبكه او لس د اطلاعاتو د ډاټا پروسس سيستم لري . دغه رسنۍ د لېرلو يوه شبكه هم لري چې د ارتباطي ماهوارو او انټرنېټ څخه جوړ دي شينخوا د اړيكو يو سيستم جوړ كړی دی چې په هغه كې پيكنگ د اصلي مركز په حيث او هانگ كانگ، نيويارک، پاريس او لندن د انتقال د فرعي مراكزو په توگه عمل كوي . دغه سيستم د ټول چين ساحه او سل هيوادونه تر خپل پوښښ لاندې را وستلي دي .

په څو تېرو كلو كې، د شينخوا خبري اژانس د تجارت او سوداگرۍ په برخه كې هم خورا گټور پرمختگونه كړی او په سره سينه يې په دې حوزه كې ځان غزولی دی . د چين د اقتصادي اطلاعاتو سرويس، د چين د خبرو پرمختيايي شركت، د متحده ملي چين تبليغاتي شركت، د چين د عكسو د سرويس شركت، د نړۍ د عمومي اړيكو او د هانگزو (۱) د نړۍ واله اړيكو شركت؛ په شينخوا پورې د تړلو شركتو د جملې څخه دي چې د چين د سيالو شركتو په مينځ كې يې ښه ځای پيدا كړی دی . همدا رنگه د شينخوا خبري اژانس د خبرو د تحقيقاتو د مؤسسې، د نړۍ والو پوښتنو تحقيقاتي مركز او د خبريالۍ د مدرسي خاوند هم دی ، چې دا ټوله د خبريالۍ او د مخصيصانو د تعليم او تربيه په عرصه كې فعاليت كوي .

په چين كې د انټرنېټ څخه د سالمې كارېدنې ساحه هم د ۲۰۰۰ كال را په دې خوا عامه سوېده، همدا اوس په چين كې ۲۵۰ ميليونه چينايان و انټرنېټ ته لاس رسي لري . د شينخوا د خبري اژانس انټرنېټي پاڼه په كال ۱۹۹۶ كې په خپرونو پيل وكړه چې د چين او ټولي نړۍ په هكله څلرويشت ساعته په شپږو ژبو خپروني كوي .

د د ډله ائزه رسنيو سره چلند او د چينايي ټولني د اړتيا او گټو سره ، چيني چارواكو و مطبوعاتي آزاديو ته خپل حدود تعين كړي دي ، چينايي مقاماتو د غير دولتي مشورتي نهادو په جوړولو سره د چيني صاحب نظرانو سره په دې اړه تحقيقاتي او څېړنيزي مطالعي كوي، د نورو هيوادو د سياسي او اداري تجربو څخه كار اخلي تر څو د يوه جمعي تعقل او تفكر دلاري په رسنۍ كې د هرې پديدې سره د چين د ټولني د اړتياو او شرايطو سره سم د مشكلاتو او ستونزو په حل كې كارنده گټه واخلي او نه يوازې دداسې بحرانو مخه و نيسي لكه په شوروي اتحاد او شرقي بلاك كې چې د هغوی د سقوط باعث و گرځېده، بلكه تلابښ كيږي اقتصادي ودې، ټولنيز رفاهيت، عامه نظم او د خپل فرهنگي ساختار په ساتلو سره و هغه ته لا نوره پرمختيا لاري خلاصه كړي . خو په رسمي توگه دغه سلطه يوازي د شينخوا د خبري اجنسي په لاس كې ده ، حتی د چين باوري او معتبري ورځپاڼي لكه د خلکو ورځپاڼه، چاپنا ډبلي، د پكن عصر، ځوانان او . . . چې د هغوی چلوونكي حزبي او دولتي مقامات دي، ددې اجازه لا نه لري چې د شين هوا د شبكي د باندي خبرونه خپاره كړي .

د پاڼو شميره: له ۳ تر ۴

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همكاري ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه كړئ maqalat@afghan-german.de
د ليكنې د ليكنيزې بڼې پازوالي د ليكوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليكنه له را ليرولو مخكې په خبر و لولئ

په بهر کې ځینې اینټرنټي خپلواکه خبري ویبپاڼو دغه خبري او تحلیلي انحصار او ضوابط نقض کړي دي ، او د غربي رسنیو غونډي په چین پسي د امریکا د ناخوښه دولتو په کتار کې و زیاتو داسي ستونزو ته لمن وهي او یا هغه د عامه تحریک د پاره پرسوي تر څو د چین و اوسني ساختار ته ضربه ورسوي . دچین دولت د دقیقو پلانو په طرحه کولو سره تلابن کړی دی چې د انټرنټ څخه د کار اخیستنې ساحه پراخه او تر ممکن حده هغه د ناوره اثراتو څخه په امن کې کي ، او سالم اومفید مواد تر خلکو پوري ورسوي . چيني مقامات تل داخبره کړې ده چې په چین کې د انټرنټ څخه د کار اخیستنې شپوه داسي ده چې چین هغه د خپلو قوانینو پر اساس اداره کوي او د هغه مطالبو د محتوی په اړه چې خپرېږي روښانه مقررات لري .

په معاصره نړۍ کې سیاست سمدلاسه رسانه ای بعد پیداکوي . هغه د پاملرنې وړ موضوعات چې د یوه سیاسي سیستم د پریکړو څخه راوړي، د رسنیو د پاره داسي مواد جوړوي چې هدف یې د ځانه سره د خپلو خلکو یوځای کول او یا د ځانه څخه دهغوی ددښمنیو کمول دي .

چین په خپلو رسمي بیانیو کې پر دې خبره تأکید کوي چې د نړۍ متعهده او انساني رسنۍ وظیفه لري چې باید و هیوادوته د متقابل احترام اود سیاسی برابریو د اصولو پر بنیاد و یوه اوبل ته گټوري مشوري ورکړي او د اقتصادي امتیازاتو د گټو زمینه و ټولو ته برابره اود گډو همکاریو دروازی البته د خپلو فرهنگي ځانگړتیاو او تفاوتو په ساتلو سره و ټولو ته د هغوی د ملي گټو په پام کې لرلو سره خلاصي پرېږدي . د متقابل اعتماد ، همکاری ، امنیت او د سولي د ټیگېدو په لاره کې دي مضاعف تلابنونه وکړي او د بشر د ښېگڼو او ښې راتلونکي دپاره دي هغه عوامل ليري کړي چې د تشنج او کشمکش فضا ایجادوي .

یادښتونه :

(۱)هانگزو په چین کې د Zhejiang د ولایت مرکز او د چین د سیاسي، اقتصادي او فرهنگي مرکز هم دی چې شپږنیم میلیونه نفوس لري او د اقتصادي پلوه د چین دوهم مطرح ځای دی .

مأخونه :

<http://www.xinhuanet.com/english> ۲۰۱۰

http://en.wikipedia.org/wiki/Xinhua_News_Agency

http://en.wikipedia.org/wiki/Media_of_the_People%27s_Republic_of_China

LeMond Diplomatic

د پاڼو شمیره: له ۴ تر ۴

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راوبولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

: دلپکنې د لیکنيزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خبر و لولئ